

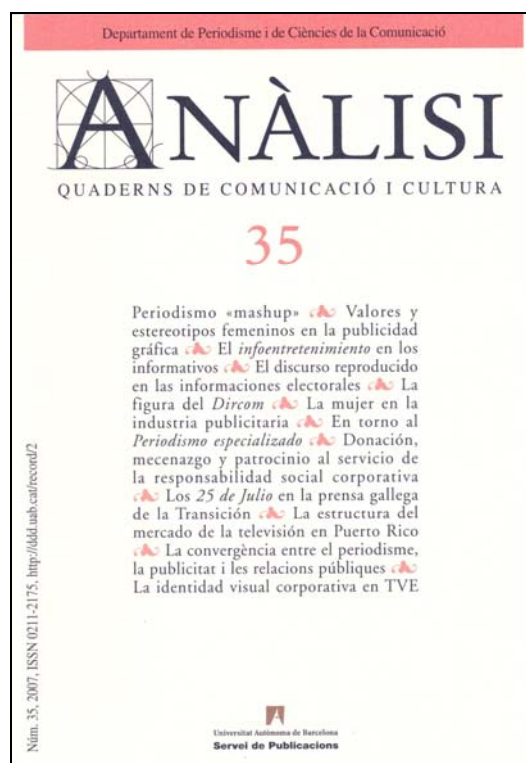
Llengua catalana a les revistes universitàries de projecció internacional.

El cas d'*Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*

Josep Maria Figueres i Artigues

Universitat Autònoma de Barcelona

JosepMaria.Figueres@uab.cat

ANÀLISI. REVISTA D'ALT IMPACTE

La revista *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura* neix el juny del 1980 i fins avui ha mantingut una continuïtat que, amb un contingut de qualitat, ha fet que assoleixi una sòlida posició en el conjunt de les publicacions científiques produïdes a Catalunya i, sens dubte, una de les més valuoses en l'àmbit de la comunicació. És, doncs, una de les

primeres, en els dos sentits del mot, iniciatives de la nova Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) en el que fa referència a la projecció internacional. En el decurs dels seus vint anys de vida ha assolit en el conjunt de la comunitat internacional una molt notable imatge de qualitat, que ha estat reconeguda, efectivament, com a tribuna de qualitat i exigència i a les diverses plataformes i tribunes d'avaluació hom la veu com una dimensió de qualitat i en una primera fila internacional en les del seu rang acadèmic de la mateixa temàtica.

Al llarg dels trenta-cinc números que ha publicat fins avui ha tingut diversos directors, ha publicat diversos dossiers i monogràfics i un notable volum de textos innovadors que són material de referència imprescindible, i ha arribat a sobresortir en el seu camp. Efectivament, uns tres-cents articles d'autors solvents i temes innovadors i també unes tres-centes recensions i cròniques configuren un panorama digne i imprescindible de conèixer sobre la recerca en comunicació a Catalunya. No pretenem ací de fer-ne la història ni d'esmentar els trets fonamentals de la seva exigència, sinó només esmentar que en excel·lència ha esdevingut una de les principals revistes catalanes en recerca. No seria pretensions afirmar que esdevé referència europea en aquest terreny. Ho valida l'alt impacte dels seus estudis, la qualitat de l'obra publicada, l'elevat nombre de consultes i citacions. No volem entrar ara en les consideracions generals d'arreu que situen la revista *Anàlisi* com una tribuna d'alt impacte i en els primers llocs del rànquing espanyol i en la primera divisió europea.

EL PROCÉS DE SUBSTITUCIÓ DE LENGÜES

En el que fa referència a la situació lingüística, s'està produint des de fa uns anys una circumstància que és coincident amb la derivada de les tesis doctorals, i que ha saltat a la palestra en aquests mateixos dies de les presents jornades, que indica que aproximadament el 50 % de les fetes a Catalunya ho són en castellà, el 30 % en català i la resta en altres llengües, especialment anglès. L'àmbit d'humanitats, en el que de moment afecta la seva difusió en català, i, potser, demà, la seva producció, pot trontollar si no s'incideix de forma efectiva en aquesta situació, que avui esdevé problemàtica però que podria arribar a ser angoixant. Ras i curt: assistim a la progressiva substitució del català pel castellà. Efectivament, basta una mera observació de la taula de distribució anual dels textos de la vida d'*Anàlisi* per a determinar que la corba, com la realitat, és implacable des

del número 24 i ben evident, pel qui en dubtés, des del 34. Serà un procés semblant al de la realització de les tesis doctorals (taula 1).¹

TAULA 1

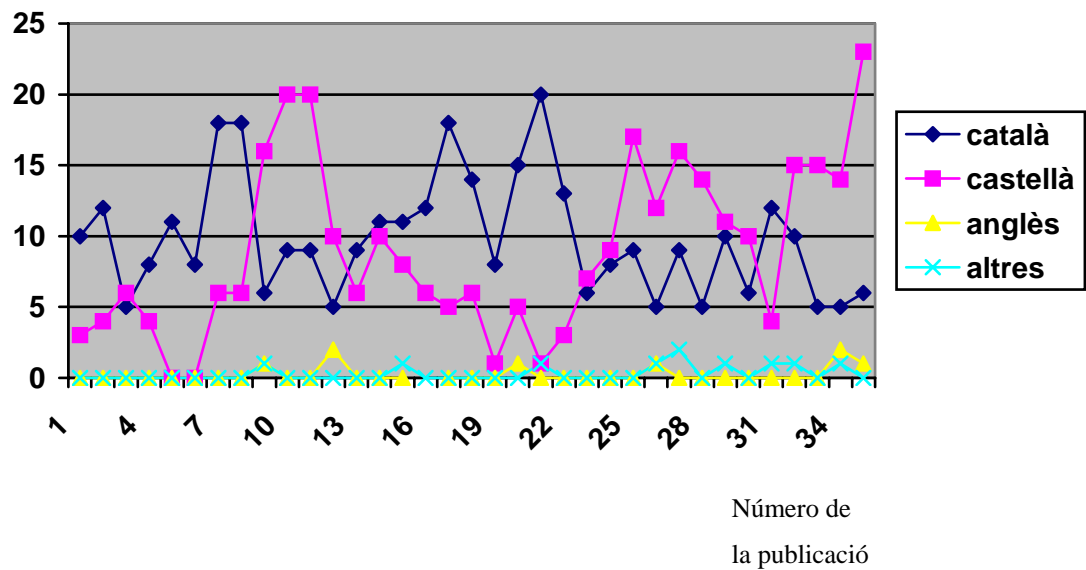
Llengües utilitzades en els continguts de la revista Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura

Núm. de la public.	Editorials				Articles				Resenyes, cròniques i notes			
	Cat.	Cast.	Angl.	Altr.	Cat.	Cast.	Angl.	Altr.	Cat.	Cast.	Angl.	Altr.
1	1	0	—	—	4	2	0	0	5	1	0	0
2	1	0	—	—	4	4	0	0	8	0	0	0
3	1	0	—	—	2	3	0	0	2	3	0	0
4	1	0	—	—	4	4	0	0	3	0	0	0
5	1	0	—	—	10	0	0	0	0	0	0	0
6	1	0	—	—	4	0	0	0	3	0	0	0
7 i 8	1	0	—	—	13	6	0	0	4	0	0	0
9	1	1	—	—	2	11	0	0	4	4	1	1
10 i 11	1	0	—	—	3	8	0	0	5	12	0	0
12	1	0	—	—	3	7	0	0	1	3	2	0
13	1	0	—	—	2	4	0	0	6	2	0	0
14	1	0	—	—	2	4	0	0	8	6	0	0
15	1	0	—	—	4	5	0	1	6	3	0	0
16	1	0	—	—	4	3	0	0	7	3	0	0
17	3	0	—	—	6	0	0	0	9	5	0	0
18	1	0	—	—	4	1	0	0	9	5	0	0
19	1	0	—	—	5	1	0	0	2	0	0	0
20	1	0	—	—	3	2	0	0	11	3	1	0
21	1	0	—	—	16	0	0	0	3	1	0	1
22	1	0	—	—	2	1	0	0	10	2	0	0
23	1	0	—	—	2	2	0	0	3	5	0	0
24	1	1	—	—	2	5	0	0	5	3	0	0
25	1	1	—	—	2	6	0	0	6	10	0	0
26	1	1	—	—	2	6	0	0	2	5	1	1
27	1	1	—	—	3	10	0	1	5	3	0	1
28	1	1	—	—	3	4	0	0	1	9	0	0
29	1	1	—	—	7	4	0	1	2	6	0	0
30	1	0	—	—	2	9	0	0	3	1	0	0

1. Agraïixo a l'estudiant de quart de periodisme de la nostra facultat Vera Cataño la seva col·laboració en la confecció de la taula i la gràfica.

31	0	0	—	—	3	3	0	0	9	1	0	1
32	1	0	—	—	1	9	0	0	8	6	0	1
33	1	0	—	—	0	11	0	0	4	4	0	0
34	0	1	—	—	5	13	2	1	0	0	0	0
35	0	0	—	—	1	11	0	0	5	12	1	0

Quantitat
d'articles

GRÀFICA 1. Resultats.

Com s'ha arribat a aquesta situació? Simplement per una osmosi general. Trobaríem tres grans aspectes a considerar:

a) S'ha publicat deixant la tendència oberta a acceptar la llengua de l'autor, i l'entrada al món estatal espanyol, aconseguint un dels seus primers llocs de qualitat, ha resultat igual com s'esdevé en una reunió en la qual hi hagi majoria d'assistents catalanoparlants, però presència de castellanoparlants. El català serà substituït pel castellà atès que n'hi ha coneixença per tots els grups. El que s'anomena llengua comuna d'intercanvi de comunitat. Catalunya forma part del subsistema espanyol i el seu contacte fa que la llengua hagi de ser de relació, i la falta de força en l'autoestima, criteris específics de direcció social i de directrius generals sociolingüístiques, entre altres consideracions, imposen que sigui el flux més fàcil, o sigui l'ús del castellà per part dels catalans en lloc d'utilitzar la llengua pròpia.

b) Els autors nous, joves amb voluntat de consolidar-se al món acadèmic estable o

madurs amb ganes de promoció acadèmica (trams de reconeixement pels titulars) o simplement professors que són avaluats per agències autonòmiques o estatals amb criteris en què preval el parer d'una comissió en què, sovint o excepcionalment però que de fet hi és, té presència, encara que sigui minsa, el professor monolingüe en castellà o el professor catalanoparlant que té criteris restrictius per a les pròpies tribunes catalanoparlants, i actuen d'avaluadors amb criteris excloents per a l'obra personal amb predomini dels treballs en català, poden ser susceptibles de consideracions negatives vers la seva obra si aquesta és en català. Hom al·lega de forma discrecional i *sotto voce* falta de coneixement, comoditat en la llengua de treball en el seu to íntim, però públicament no s'al·legarà pas una determinada opció crítica. Tanmateix el fet és. Hem arribat a escoltar en boca de catedràtics de Madrid en concursos oberts l'expressió: «Tiene que abrirse a otros temas y salir del ámbito local.»²

c) El darrer aspecte seria el profit de la projecció. Un text que pot ser llegit per moltes persones amb possibilitats de coneixement i reconeixements de tot tipus com pugui ser la dimensió de «prestigi» incorporat fent que s'entri en l'àrea de coneixement si és dels primers textos, o es consolidi si és dels posteriors no és dada o consideració a negligir. La llengua és un element important en la projecció internacional de l'investigador i un element valuós en la situació internacional de la seva obra.

Al nostre parer no és la voluntat de l'autor sinó el conjunt de circumstàncies de l'entorn allò que articula la determinació de la llengua. No hi afecta una política lingüística o política cultural general sinó la política de la publicació. Tanmateix, sigui com sigui, el resultat és que amb la situació actual d'*Anàlisi* la llengua catalana no té a Catalunya una tribuna universitària pública, i és l'única revista d'aquest sentit públic, en rang qualitatiu important. L'autor és, doncs, qui tria i la revista, passivament, vehicula treballs, els resultats són que en l'àmbit acadèmic de la universitat pública catalana no tenim presència de textos de recerca en català.

L'autor és, doncs, qui tria la revista on publicar, passivament, vehicula treballs; els resultats, però, són que en l'àmbit acadèmic a la universitat pública no tenim presència de textos de recerca en català.

L'ALTERNATIVA: PROPOSTA DE SOLUCIÓ IMAGINATIVA

2. Alcía Alted a la URV en concurs públic a història contemporània a Tarragona.

Al costat d'iniciatives valuoses i útils, imaginatives i eficaces que assoleixen un rang important en la ubicació de les publicacions en el context internacional com és el posicionament en un sentit qualitatiu d'aprofitament de la seva existència —Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC), Arxiu de Revistes Catalanes Antiques (ARCA), Revistes Catalanes amb Accés Obert (RACO)...—, de què es parla en un altre moment a les presents jornades, opinem i ho fem a títol personal en tot l'article i assumim en l'ús de l'anglès el criteri de tot el Consell de Redacció d'*Anàlisi*. La present proposta, tanmateix, és només d'un membre del consell de redacció de la revista, publicació que té per objectiu ser tribuna acadèmica de la producció científica de l'àrea de coneixement, facilitar la publicació a professors i estudiosos, etc., i aspira a ser eina en allò que es deia fa només uns anys la normalització lingüística i ara sembla que hagi desaparegut de tots els escenaris públics deixant-t'ho a la voracitat del mercat econòmic monolingüe i a la fagocitat dels espais polítics centralitzadors tan sovint catalanòfobs en el comportament.

La proposta és molt nítida, ajudar institucionalment a realitzar una versió en anglès en format electrònic assumint amb recursos públics la traducció. Que les revistes acadèmiques públiques puguin ser difoses arreu en aquesta llengua. Si ara es fa una edició en paper —en català o en castellà— caldria que hi hagués també l'edició digital en anglès i no només el bolcalge del paper a PDF per a l'edició en accés obert a Internet en suport digital, amb la qual cosa s'aconsegueix també de donar-hi una molt valuosa projecció. No és el mateix tenir a la xarxa només l'edició en català o castellà que, a més, una versió en anglès. Caldria, per mor dels costos, començar per les revistes públiques, una per cada àmbit i així reservar-ho a capçaleres específiques per, posteriorment, si fos factible, ampliar-ho a les privades. Altres opcions mixtes, demanar, o fer pagar, la traducció a l'anglès a cada autor també podria ser considerat, de fet ho fan altres publicacions, i podria ser considerat per cada revista, però aleshores les institucions no hi jugarien i ho deixarien al voluntarisme. Fins i tot, es podria crear un fons específic de recursos entre les universitats, la Generalitat i potser altres organismes, amb la finalitat que les revistes poguessin disposar de la presència de la versió anglesa a la xarxa tot recomanant que en la versió paper, per raons de proximitat, s'usés la llengua del país i aleshores l'autor podria tornar a seleccionar amb més llibertat la que desitgés.

Aconseguir que una revista que ara s'edita només en castellà en paper i en edició electrònica —en el cas de la UAB hom penja en PDF les publicacions tal com són en paper— passés a editar-se en una altra llengua seria una mesura important per a la producció científica catalana. Els costos de traducció són el primer escull, però és l'única

solució si volem que tribunes d'alt èxit puguin esdevenir tribunes de qualitat també en català.

Fomentar la projecció del contingut científic de les humanitats en anglès comportaria uns indubtables avantatges per als autors i les revistes i s'aconseguiria satisfer també la voluntat dels autors sovint forçada per raons no editorials sinó de promoció acadèmica: tribunals espanyols que valoren obra d'arrel catalana, trams reconeguts per comissions amb presència de no catalanoparlants, etc.

La gràfica, concloent, ens demostra amb la revista *Anàlisi* un sol cas. No sabem si representatiu o no de tot el món acadèmic. No ho hem estudiat però intuïm que en el camp humanístic el català resisteix mentre en l'estrictament tècnic recula. Potser altres revistes es troben en aquesta mateixa tessitura que *Anàlisi* i no ho fan públic. Una simple enquesta a les tribunes o, un estudi genèric ens acostaria al coneixement d'aquesta evolució. Els factors que estimulen o activen el procés de substitució són aliens a la mateixa tribuna, que no pot exigir els textos en una sola llengua i ho deixa, com és el cas d'*Anàlisi*, a la voluntat de l'autor. Sí que la revista pot, amb suport institucional, generar una política en la qual hi hagi unes traduccions i unes versions a la xarxa, amb la qual cosa s'aconseguirien uns indubtables avantatges per a autors, tribunes, àrees de coneixement i, per extensió, per al conjunt social com a evidència de la necessitat de projectar la recerca pròpia a l'exterior i, per què no, de mostrar que fer ciència en català és possible.